

KYKLOS, *Jahrbuch für Geschichte und Philosophie der Medizin*, herausgegeben vom Institut für Geschichte der Medizin an der Universität Leipzig; Band 3. Mit 12 Abbildungen, GEORG THIEME, Verlag Leipzig. Prijs geb. f 18.25.

Dit jaarboek, dat thans voor de derde maal verschijnt, heeft niet alleen gewonnen aan omvang, maar ook aan geestelijken inhoud. Het is opgedragen aan GEORGE STICKER te Würzburg bij de gelegenheid van zijn 70sten verjaardag en het verscheen misschien om deze reden eenigen tijd eerder. De inhoud is vol afwisseling en biedt de volgende artikelen: ERNST HIRSCHFELD, *Romantische Medizin*; OWSEI TEMKIN, *Beiträge zur archaischen Medizin*; STEPHEN D'IRSAÏ, *Scientific Thought and Enlightenment*; LUDWIG ENGLERT, JAKOB HEINRICH HERMANN SCHWARTZ; SAMUEL ARONSON, *Geschichte der Lachgasnarkose*; GERHART SCHEUNERT, *Kultur und Neurose am Ausgang des 19 Jahrhunderts*; HERBERT SENF, *Ein kartographischer Beitrag zur Geschichte des Englischen Schweiszes*; LEO NORPOTH, *Zur Bio-, Bibliographie und Wissenschaftslehre des PIETRO D'ABANO*; CLAUDIUS FRANZ MAYER, *Das Zeitalter der Mönchs- und Priestermedizin in Ungarn*; WALTER PUHLMANN, *Die lateinische medizinische Literatur des frühen Mittelalters*; RUDOLF LAUX, *Ars medicinae. Ein frühmittelalterliches Kompendium der Medizin*. Vervolgens komt een verhandeling over de Japansche baden geschreven door SHINGO IKEDA, naar aanleiding van een Japansche houtsnede van HOKKEI, welke in de verzamelingen van het instituut aanwezig is, terwijl het wetenschappelijk gedeelte afgesloten wordt met een interessant artikel over maten en gewichten in de geneeskundige handschriften der vroege middeleeuwen van de hand van SIGERIST. Zooals men ziet, biedt deze bundel veel wetenswaardigs. Vooral de verhandeling van ERNST HIRSCHFELD over de romantische geneeskunst is der lezing zeer waard. Men behoeft geen geschoold geschiedkundige te zijn om dit artikel te kunnen waardeeren. Hoeveel slechts de nakomeling ook over dit tijdperk te hooren krijgt, toch mag men niet vergeten, dat in dien tijd menschen als GOETHE en VON HUMBOLDT om de voornaamsten slechts te noemen, geleefd hebben en dat de intuïtieve conceptie van SCHELLING betreffende de eenheid der electriche en magnetische verschijnselen thans langs proefondervindelijken weg bewezen is. Daarbij is aan HIRSCHFELD's opstel een volledige literatuurlijst toegevoegd, die zelfstandige studie op dit gebied vergemakkelijkt. Niet minder lezenswaard is de verhandeling „Scientific Thought and Enlightenment” van STEPHEN D'IRSAÏ, thans Associate Professor of medical History aan de JOHNS HOPKINS universiteit te Baltimore. Hij geeft een schets van het tijdperk, dat voorafging aan het romantische, waarbij vooral de nadruk gelegd wordt op het rationalisme. Minder op zijn plaats in deze verzameling lijkt mij de levensbeschrijving van den tot de vergetelheid teruggezonken hoogleeraar SCHWARTZ. Wil men het jaarboek op deze wijze vullen, dan is de copy voor vele eeuwen toereikend. Evenmin behoort een artikel als „Kultur und Neurose am Ausgang des 19 Jahrhunderts” in dezen bundel thuis. Aan het

eind vindt men de lotgevallen van het instituut beschreven. Met bewondering leest men hoe hard hier gewerkt wordt in een wetenschap, die voor de meesten althans, geenerlei perspectief opent. „Die Aussichten für die Zukunft sind sehr trüb,” zegt SIGERIST. Laat ons hopen, dat er betere tijden komen. Het zou te betreuren zijn, dat een inrichting, die zooveel levensvatbaarheid toont, aan materieele zorgen te gronde zou moeten gaan.

F. M. G. DE FEYFER.

H. C. GREVE, *Aphorismen zur Kulturgeschichte der Zahnheilkunde und des zahnärztlichen Standes*. Mit 22 Abbildungen. GEORG THIEME, Verlag, Leipzig, 1930, geb. mrk. 6.25.

Gedurende een lange reeks van jaren hield de schrijver aantekening van allerlei geschiedkundige en folkloristische bijzonderheden, welke de tandheelkunde betreffen. Nu heeft hij deze vereenigd tot een boekje met de bedoeling het groote publiek een fragmentarische geschiedenis van zijn vak aan te bieden. Het geheel is een prenten- en citatenboek geworden, dat zonder volledig te zijn, toch een goed overzicht geeft van het onderwerp. In de lijdensgeschiedenis der menschheid neemt de kies een groote plaats in, zoo zelfs, dat het vak vroeger tot de voornaamste markt- en kermisbedrijven behoorde, zooals o. a. aangetoond wordt door onze vaderlandsche schilder- en teekenkunst. Naast tal van afbeeldingen bevat het boekje aanhalingen van bekende schrijvers en dichters, zooals GOETHE, JEAN PAUL, HEINE, BUSCH, BISMARCK, terwijl ook de classieken als HIPPOCRATES, CICERO, MARTIALIS, HORATIUS e. a. niet vergeten zijn. Het illustratieve gedeelte is, hoewel niet compleet, zeer aantrekkelijk door de afbeeldingen ontleend aan de moderne teeken-, schilder- en beeldhouwkunst. Enkele platen zijn afkomstig uit de bekende verzameling van onzen landgenoot BISSELING. Het geheel is een pretentieloos boekje, dat zijn weg wel zal vinden.

F. M. G. de FEYFER.

GENEESKUNDIGE ARCHIVALIA.

ORDONNANTIE EN REGLEMENT OP DE VROEDVROUWEN DER STAD MIDDELBURG.

In het archief van de Vereeniging van genees- en heélkundigen in zeeland (Inventaris No. 63, Rijksarchief in Zeeland) vond ik de volgende ordonnantie, gedateerd 15 November 1732, gedrukt bij WILLEM DE KLERK, Ordinairis Stadsdrukker, woonende op de Wal.

Toelichting op deze ordonnantie komt mij overbodig voor.

De ordonnantie luidt als volgt:

Ordonnantie ofte Reglement, rakende het Ampt en Pligt van de Vroedvrouwen binnen dese Stad, tot voorkoming van vele misslagen en disordres, die daaglijks begaan werden in het bedienen der Barenden Vrouwen tot haar Verlossinge: op ordre van Haar Ed. Agtb. door het Collegie van Stads Doctors en Chirurgijns ontworpen; na welke Ordonnantie een ijgelijk van de Voorsz. Vroedvrouwen, of die sig tot het bedienen van het selve Ampt bequaam tragten te maken, sig sullen hebben te reguleren, in manieren navolgende: